

Modele odpowiedzi do arkusza Próbnej Matury z OPERONEM

Historia Poziom rozszerzony

Listopad 2010

W kluczu są prezentowane przykładowe prawidłowe odpowiedzi. Należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest synonimiczny wobec schematu, oraz inne poprawne odpowiedzi nieprzewidziane w kluczu.

Numer zadania	Przykładowa odpowiedź	Liczba punktów
1.	1 pkt – trzy poprawne odpowiedzi Odpowiedzi: 1. pismo hieroglificzne, 2. pismo klinowe, 3. pismo alfabetyczne	0–1
2.	1 pkt – cztery poprawne odpowiedzi Odpowiedzi: 1. D, 2. C, 3. E, 4. B	0–1
3.	1 pkt – każda poprawna odpowiedź Odpowiedzi: A. źródło opisowe (kronika) B. Władca nosił przydomek Szczodry (lub Śmiaty). W źródle opisano konflikt Bolesława Szczodrego z biskupem Stanisławem zakończony śmiercią tego ostatniego w 1079 roku. C. Grzechem biskupa kronikarz nazywa prawdopodobną zdradę, zaś grzechem króla było zabicie biskupa. <i>Uwaga: Należy uznać także inne odpowiedzi oddające zbliżony sens.</i>	0–3
4.	1 pkt – każda poprawnie uzupełniona rubryka Odpowiedzi: 1. <i>trivium</i> : gramatyka, retoryka, dialektyka 2. <i>quadrivium</i> : arytmetyka, astronomia, muzyka, geometria	0–2
5.	1 pkt – każda poprawna odpowiedź Odpowiedzi: A. Linie mają charakter demarkacyjny – oznaczają podział świata na strefy wpływów – portugalską i hiszpańską. B. A – 1494 r. Tordesillas, B – 1529 r. Saragossa C. Krzysztof Kolumb – Hiszpania, Ferdynand Magellan – Hiszpania, Bartolomeo Diaz – Portugalia, Vasco da Gama – Portugalia, Giovanni Caboto – Anglia, Jacques Cartier – Francja D. Nazwa „Ameryka” pochodzi od imienia Ameriga Vespucciego, który stwierdził, że odkryte przez Kolumba ziemie nie są Indiami, lecz nowym kontynentem. <i>Uwaga: Należy uznać także inne odpowiedzi oddające zbliżony sens.</i>	0–4
6.	1 pkt – cztery prawidłowe odpowiedzi Odpowiedź: 1. F, 2. P, 3. F, 4. F	0–1
7.	1 pkt – podanie terminu „sarmatyzm” 1 pkt – podanie trzech cech kultury sarmackiej Odpowiedź: Nurt ten nazywa się sarmatyzmem. Cechy to, na przykład, łączenie elementów kultury rodzimej z orientalną, konserwatyzm (niechęć wobec nowości), niechęć wobec cudzoziemców i ich kultury (ksenofobia), odwoływanie się do tradycji starożytnych, wskazywanie na pochodzenie szlachty od plemienia Sarmatów, lubowanie się w przepychu (uczty, stroje), ostentacyjna pobożność (dewocja), nadużywanie włoskich (łacińskich) zwrotów, idealizowanie ziemiańskiego stylu życia, przywiązanie do równości stanowej szlachty, skłonność do patetyzmu, gościnność. <i>Uwaga: Należy uznać także inne odpowiedzi oddające zbliżony sens.</i>	0–2

Numer zadania	Przykładowa odpowiedź	Liczba punktów
8.	1 pkt – poprawne zaznaczenie Odpowiedź: 5. X	0–1
9.	1 pkt – podanie nazwy dwóch cech i stylu Odpowiedź: Budowla reprezentuje styl klasycystyczny (neoklasycystyczny). Świadczą o tym na przykład charakterystyczne kolumnady, użycie kolumn stylizowanych na doryckie, rzymska kwadryga zwieńczająca bramę, tympanony bocznych skrzydeł bramy, stylizowane na antyczne fryzy.	0–1
10.	1 pkt – nadanie tytułu uwzględniającego temat, obszar i czas Odpowiedź: Zniszczenia dworów szlacheckich w wyniku rabacji galicyjskiej w 1846 roku.	0–1
11.	1 pkt – podanie nazwy kontynentu i wartości procentowej przyrostu ludności Odpowiedź: Kontynentem, który w XIX wieku zanotował najwyższy procentowy przyrost ludności była Ameryka Północna. Ludność tego kontynentu wzrosła o 2000%.	0–1
12.	1 pkt – dwa poprawne oznaczenia Odpowiedzi: C. 1, E. 2	0–1
13.	1 pkt – komplet uzupełnień Odpowiedzi: (1) 1926, (2) Józef Piłsudski, (3) Wincenty Witos, (4) Stanisław Wojciechowski, (5) sanacji (sanacyjnymi)	0–1
14.	1 pkt – pełna odpowiedź Odpowiedź: Książę nadał zakonowi ziemię chełmińską i gwarantował opiekę, a w zamian zakon obiecywał wsparcie zbrojne (służbę wojskową) w walkach z pogańskimi wrogami. Księstwo Mazowieckie od dawna nękane było najazdami Prusów, Jaćwingów i Litwinów, z którymi miejscowe rycerstwo nie radziło sobie najlepiej. Zatem nadając ziemię wstawionym walkami w Ziemi Świętej Krzyżakom, książę liczył na skuteczną obronę granic, a z czasem być może też na zagarnięcie części ziem pogańskich plemion. Nadanie ziem zakonowi mogło mieć także znaczenie religijne – wspieranie Kościoła dawało nadzieję na zbawienie. <i>Uwaga: Należy uznać także inne odpowiedzi oddające zbliżony sens.</i>	0–1
15.	1 pkt – kompletna odpowiedź Odpowiedź: Bitwa pod Płowcami stoczona w 1331 roku, Polską władał wówczas Władysław Łokietek.	0–1
16.	A. 1 pkt – pełna odpowiedź Odpowiedź: Pokój zawarto w 1343 roku. Polski władca odstąpił Krzyżakom ziemię chełmińską, michałowską oraz Pomorze Gdańskie (rezygnacja z używania tytułu księcia Pomorza), Krzyżacy zwracali Polsce Kujawy i ziemię dobrzyńską. B. 1 pkt – sformułowanie oceny i uzasadnienie jej właściwymi (trzema) fragmentami źródła Odpowiedź: Stosunek Jana Długosza do zawartego pokoju jest negatywny, świadczą o tym następujące fragmenty: „pokój żądany, acz na niesprawiedliwych zasadach”; „wolał zawsze zgodę, chociażby z własną krzywdą i szkodą”; „aktem piśmiennym, w którym, czy to koniecznością, czy szalem jakimś wiedziony, do takiej posunął się nierozwagi”; „zawarł król Kazimierz pokój nieprawy”.	0–2

Numer zadania	Przykładowa odpowiedź	Liczba punktów
17.	1 pkt – pełna odpowiedź Odpowiedź: Mieszkańcy Prus zbuntowali się przeciwko zakonowi z powodu bezprawnego zawłaszczenia ich mienia (bez wyroku sądowego), uprowadzania przez Krzyżaków kobiet dla rozpusty, braku możliwości dochodzenia sprawiedliwości przed cesarzem, który uważał zakon za swego sojusznika, więc wydawał korzystne dla Krzyżaków wyroki. Król Kazimierz Jagiellończyk przychylił się do prośby mieszkańców Prus i podjął decyzję o włączeniu (inkorporacji) Prus do Polski. <i>Uwaga: Należy uznać także inne odpowiedzi oddające zbliżony sens.</i>	0–1
18.	A. 1 pkt – pełna odpowiedź Odpowiedź: Wyrok zapadł w procesie przeciwko polskim dzieciom i rodzicom z Wrześni (Wielkopolska), strajkującym w 1901 roku przeciwko biciu dzieci, które nie chciały uczyć się religii po niemiecku (modlić się). B. 1 pkt – pełna odpowiedź Odpowiedź: Nazwa Hakata pochodzi od pierwszych liter nazwisk założycieli organizacji – Hansemanna, Kennemanna i Tiedemanna. Oficjalna nazwa brzmiała Niemieckie Stowarzyszenie Kresów Wschodnich (Deutscher Ostmarkenverein). Jej celem było wynarodowienie Polaków w zaborze pruskim (germanizacja). <i>Uwaga: Należy uznać także inne odpowiedzi oddające zbliżony sens.</i>	0–2
19.	1 pkt – pełna odpowiedź Odpowiedź: W Prusach i w Niemczech panowała dynastia Hohenzollernów. Ostatnim cesarzem był Wilhelm II, który w 1918 roku abdykował w wyniku rewolucji oraz klęski Niemiec w I wojnie światowej.	0–1
20.	A. 1 pkt – podanie przyczyny ewakuacji i pięciu niedogodności Odpowiedź: Do opuszczenia domostw skłonił mieszkańców Prus zbliżający się front (działania wojenne), czyli obawa przed utratą życia lub dostania się pod sowiecką władzę. Niedogodnościami ewakuacji były prymitywne warunki transportu (bydłęce wagony, konieczność podróżowania pieszo) i zakwaterowania (obóz jeniecki), braki w zaopatrzeniu w żywność (głód), złe warunki higieniczne, choroby, trudne warunki atmosferyczne (mróz), ataki powietrzne Rosjan na uciekinierów, wrogie przyjęcie w Niemczech. B. 1 pkt – określenie powojennych losów Prus i wskazanie ich przyczyn Odpowiedź: W wyniku przegranej w II wojnie światowej i na mocy decyzji zwycięskich mocarstw (USA, Wielka Brytania, ZSRR) podjętych na konferencji w Poczdamie (VII–VIII 1945 r.) Prusy zostały podzielone między Polskę i ZSRR.	0–2

21. Wypracowanie (20 pkt)

Temat I: Scharakteryzuj relacje Polski z Prusami od XVI do XVIII w.

(Przewidywany czas na rozwiązanie: około 60 minut.)

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
Poziom I: Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni. Podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że zrozumiał temat, bez wskazywania związków między nimi; podał również kilka nie zawsze uporządkowanych przykładów odnoszących się do relacji Polska–Prusy, na przykład: przejęcie władzy w Prusach przez księżęta z Brandenburgii, zachowanie Prus w czasie Potopu, Radnot, układy welawsko-bydgoskie, Prusy w polityce Sobieskiego, państwo pruskie w XVIII w., reformy, absolutyzm oświecony, relacje polsko-pruskie za Sasów, rywalizacja Wettinów z Hohenzollernami, wojna północna i rola Prus, udział Prus w rozbiorach.	1–5
Poziom II: Zdający uwzględnił podstawową faktografię związaną z tematem, wykazał się rozumowaniem historycznym: dostrzegł podstawowe etapy relacji polsko-pruskich, umieścił je poprawnie w czasie i podjął próbę ich omówienia. W uproszczonej formie przedstawił charakterystykę zachodzących procesów politycznych i postaw jednostek. Wykazał się znajomością terminologii historycznej potrzebnej do odpowiedniej prezentacji tematu.	6–10
Poziom III: Zdający dokonał trafnej selekcji faktów, scharakteryzował relacje polsko-pruskie na wybranych przykładach w ujęciu dynamicznym, poprawnie wyodrębnił i scharakteryzował najważniejsze jego etapy i uwzględnił wewnętrzne cezury. Dostrzegł złożoność problemu, podjął próbę powiązania aspektów politycznych z gospodarczymi, kulturowymi i ideologicznymi, odnotowując kontekst międzynarodowy. Podjął próbę oceny omawianych relacji.	11–15
Poziom IV: Zdający w pełni scharakteryzował relacje polsko-pruskie, ukazał różne ich aspekty i sformułował wnioski, powołując się także na literaturę przedmiotu. Dokonał własnej oceny relacji polsko-pruskich w różnych okresach. Uzasadnił swoje opinie. Odnosił się do oceny historiografii.	16–20

Temat II: Przedstaw politykę władz pruskich wobec Polaków oraz postawy społeczeństwa polskiego w okresie kanclerstwa Ottona von Bismarcka.

(Przewidywany czas na rozwiązanie: około 60 minut.)

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
Poziom I: Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni. Podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że zrozumiał temat, bez wskazywania związków między nimi. Podał również kilka nie zawsze uporządkowanych przykładów odnoszących się do działań administracji pruskiej podejmowanych wobec Polaków oraz postawy społeczeństwa polskiego.	1–5
Poziom II: Zdający uwzględnił podstawową faktografię związaną z tematem (rugi pruskie, kulturkampf, Hakata, germanizacja, Komisja Kolonizacyjna). Wykazał się rozumowaniem historycznym; dostrzegł podstawowe uwarunkowania polityki prowadzonej przez Prusaków wobec Polaków, umieścił je poprawnie w czasie i podjął próbę ich omówienia. W uproszczonej formie przedstawił charakterystykę postaw jednostek i grup. Wykazał się znajomością terminologii historycznej potrzebnej do odpowiedniej prezentacji tematu.	6–10
Poziom III: Zdający rozszerzył rozważania terytorialnie i chronologicznie (stosunek do powstania styczniowego, wojna francusko-pruska, zjednoczenie Niemiec) w celu pełniejszego ukazania tematu. Dokonał trafnej selekcji faktów, scharakteryzował tendencje w polityce Bismarcka wobec Polaków na wybranych przykładach. Poprawnie wskazał na zewnętrzne i wewnętrzne	11–15

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
ne uwarunkowania bismarkowskiej polityki. Dostrzegł złożoność problemu, podjął próbę powiązania aspektów politycznych z gospodarczymi, kulturowymi i ideologicznymi, odnotowując także kontekst międzynarodowy. Podał konkretne przykłady postaw wobec polityki germanizacyjnej (posłowie polscy w Berlinie, ksiądz Piotr Wawrzyniak, abp Mieczysław Ledóchowski, Karol Marcinkowski, Hipolit Cegielski). Omówił formy oporu Polaków, w tym także ruch organicznikowski (np. samokształcenie, samopomoc gospodarcza, działalność spółdzielcza). Podjął próbę oceny polityki Prus wobec Polaków w omawianym okresie.	
Poziom IV: Zdający w pełni scharakteryzował politykę władz pruskich wobec Polaków w okresie 1871–1890, ukazał różne aspekty i sformułował wnioski, powołując się także na literaturę przedmiotu. Dokonał własnej oceny postawy narodowościowej wobec polityki Prus w różnych okresach. Uzasadnił swoje opinie. Odniósł się do oceny historiografii.	16–20